

Dyslexieprotocol

Een dyslectische leerling is een leerling bij wie officieel dyslexie is vastgesteld. Er is voor hem/haar een rapport gemaakt waarin door een erkend deskundige (een psycholoog of orthopedagoog met minimaal BIG-registratie¹) wordt verklaard dat de betreffende leerling in aanmerking komt voor tegemoetkomingen. Een kopie van dit rapport dient in het leerling-dossier te zijn opgenomen.

De volgende definitie van dyslexie is inmiddels algemeen aanvaard:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau².

Dit betekent dat het gaat om een ernstige lees- en /of spellingachterstand die hardnekkig is (automatiseringstekort), ondanks voldoende gelegenheid tot leren. Dit tekort uit zich in het Voortgezet Onderwijs vooral bij complexe taken (lange teksten, functionele schrijfp opdrachten) en in de moderne talen.

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben **problemen** met:

- **Lezen en/of spellen op woordniveau** in het Nederlands en in de moderne vreemde talen (nieuwe klank-tekenkoppelingen, ingewikkelde spellingsafspraken);
- Het **snel en accuraat lezen** (decoderen) **van teksten** bij alle vakken;
- Het **snel en accuraat spellen** (coderen) **bij functioneel schrijven** bij alle vakken.

Uitgangspunten betreffende leerlingen met een officiële dyslexieverklaring:

- Docenten, leerlingen en ouders moeten op de hoogte zijn van de tegemoetkomingen welke beschreven staan in de dyslexieverklaring en hoe allen hiernaar handelen. De docenten, leerlingen en ouders moeten zich aan de afspraken (kunnen) houden.
- De school kan niet aan elke vorm van dyslexie adequaat tegemoet komen. Indien dit het geval is, wordt dit tijdig besproken, zodat het gezin extern hulp kan zoeken.

Procedure voor het verlenen van de faciliteiten:

- De leerling krijgt bij binnenkomst een dyslexiepas met daarop aangekruist de faciliteiten die voor haar/hem van toepassing zijn.
- Deze pas is in principe twee jaar geldig en wordt elke twee jaar opnieuw opgesteld.
- Indien nodig laten ouders de dyslexieverklaring tussentijds aanpassen door een erkend deskundige.
- Indien ouders/docenten of leerling daarom verzoeken kunnen de faciliteiten in overleg met de school tussentijds worden aangepast (op basis van de aangepaste dyslexie verklaring van de erkend deskundige).
- In de bovenbouw wordt met het toekennen van de faciliteiten rekening gehouden met de examenregelingen die op dat moment gelden.
- Tijdens de ouderavonden wordt kort geëvalueerd of de begeleiding van de dyslectische leerling naar tevredenheid verloopt en, aan het einde van elk schooljaar, of de dyslexieverklaring nog toereikend is.

¹ Wie in het BIG-register staat ingeschreven, valt onder het in de wet BIG geregelde tuchtrecht. De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (BIG) regelt de zorgverlening door beroepsbeoefenaren.

² Protocol Dyslexie Voortgezet Onderwijs. 's-Hertogenbosch, KPC Groep/ Nijmegen, Expertisecentrum Nederlands/Tilburg, Werkverband Opleidingen Speciaal Onderwijs, 2004

Remediale begeleiding:

UniC gaat uit van geïntegreerde leerling-zorg. Dit houdt in dat docenten alle leerlingen tijdens de reguliere lessen begeleiden. Binnen deze lessen kan sprake zijn van differentiatie in aanbod en wijze van uitleggen, maar de minimum doelstellingen zijn voor alle leerlingen gelijk. Uitgangspunten hiervoor zijn:

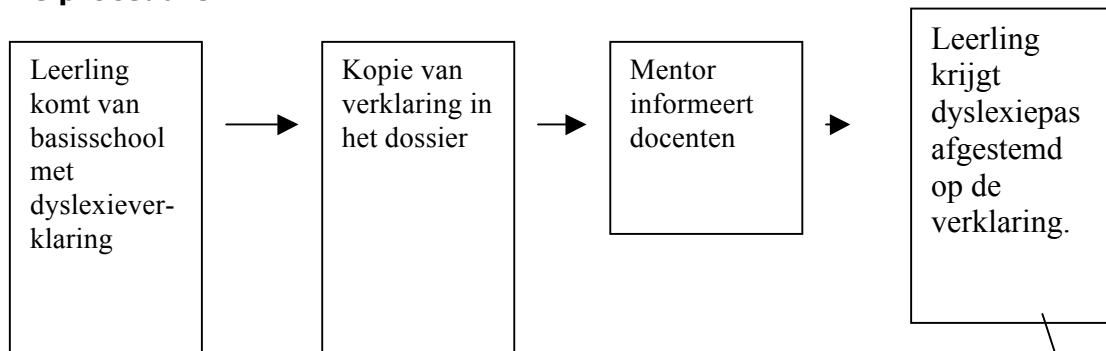
- ✓ het gehele team neemt de verantwoordelijkheid voor de onderwijsbehoeften van de (heterogene) leerling-groep
- ✓ leerlingen worden gegroepeerd naar onderwijsbehoeften
- ✓ de begeleiding is zowel preventief als curatief
- ✓ deze differentiatie moet binnen de reguliere dagdelen door alle docenten uitgevoerd kunnen worden.

De school heeft geen remedial teacher. Indien een leerling naar het oordeel van de docenten, zichzelf of de ouders extra individuele begeleiding nodig heeft, moeten ouders en leerling deze extern zoeken. De dyslexiespecialist kan hier wel in adviseren.

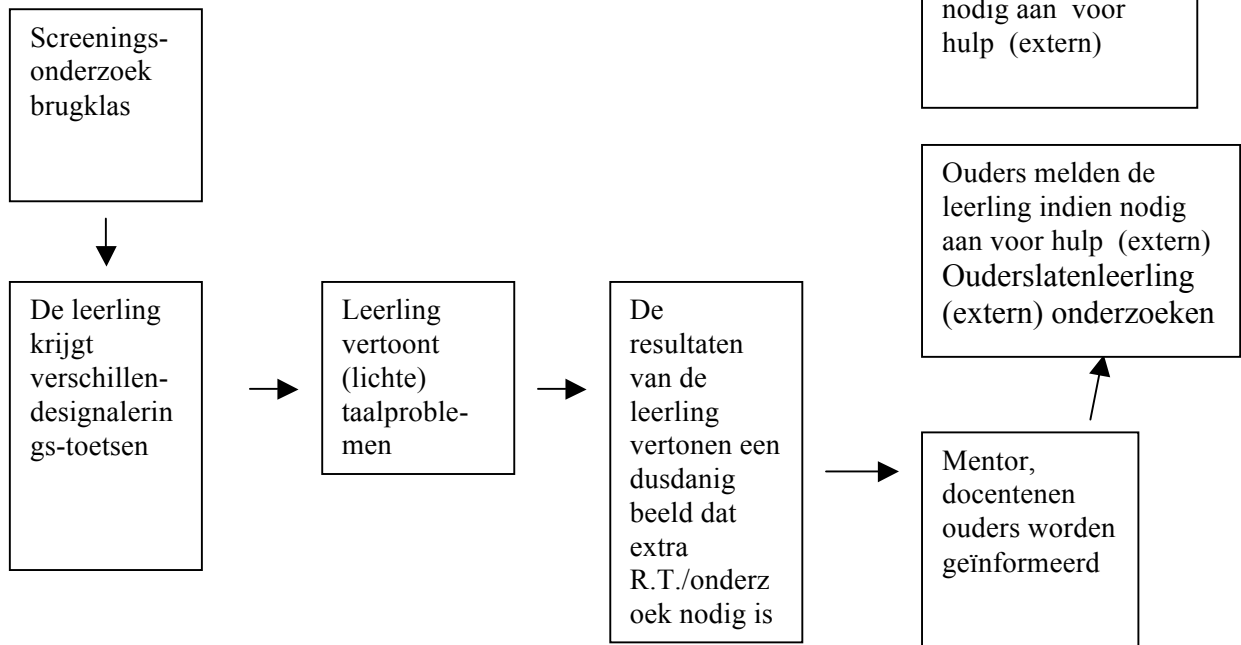
Lees de procedure op de volgende pagina.

De procedure

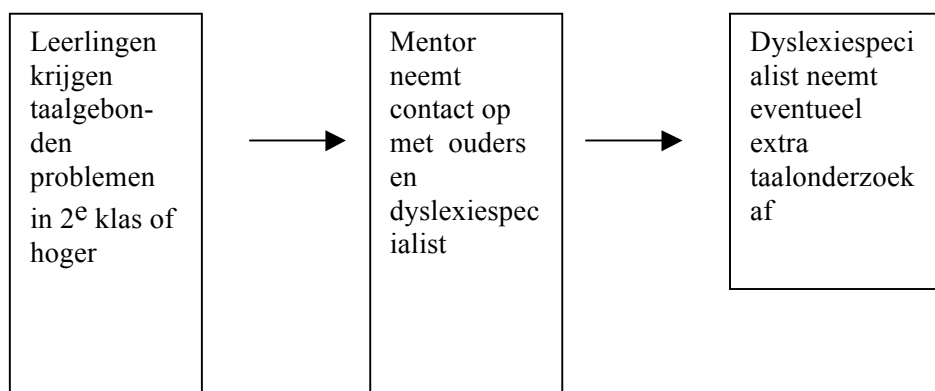
1

2

3

Afspraken met betrekking tot dyslectische leerlingen

In algemene zin houden we als volgt rekening met dyslectische leerlingen:

Erkenning/herkenning

- Een dyslectische leerling wordt positief benaderd. Het moet duidelijk zijn dat de docenten op de hoogte zijn en de dyslectische leerling willen helpen.
- De leerling krijgt een dyslexiepas van de mentor.
- Op de dyslexiepas die aan de leerling wordt uitgereikt staan de op maat gesneden faciliteiten vermeld. Deze worden ontleend aan de onderzoeksrapporten die dyslexie hebben aangetoond.
- De leerling heeft zelf de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de dyslexiepas
- De docenten weten welke leerlingen dyslectisch zijn.
- Leerlingen ouders worden door de mentor op de hoogte gebracht van de mogelijkheden en onmogelijkheden rond de faciliteiten.
- De leerling heeft tegenover de school een inspanningsverplichting. Indien de leerling daaraan niet voldoet, kunnen zijn/haar faciliteiten verminderd of ingetrokken worden. Of de leerling voldoende inspanning levert (thuiswerk/meedoen in de les), is ter beoordeling aan de mentor en de betrokken docent.

Lezen

- Verlenging van tijd bij proefwerken en schriftelijke overhoringen. Leerlingen hebben het recht om hun werk af te maken op een door de docent geregelde manier.
- Optische vergrotingen (van A-4 naar A-3) van proefwerkopdrachten of teksten met lettergrootte 14 voor leerlingen bij wie dat aangeraden is in het onderzoeksrapport.

Leerlingen geven bij het opgeven van het proefwerk meteen aan of ze een vergroting willen of niet.

- Leerlingen met dyslexie moeten niet de opdracht krijgen om onverwacht een stukje voor te lezen in de les.
- Het toestaan van het gebruik van tekst naar spraaksoftware als dit in de dyslexieverklaring staat.
- In overleg met de docent Nederlands kan bij fictie een deel met luisterboeken afgesloten worden

Schrijven

- het gebruik van een laptop met spellingcorrectie is toegestaan.
- Spelfouten niet/minder zwaar meetellen (in overleg met de docent). Bij toetsen waarbij de juiste schrijfwijze het te toetsen onderdeel is, worden schrijffouten wel signaleerd.

Faciliteiten

De hieronder genoemde faciliteiten waar de leerling recht op **kan** hebben, staan per leerling aangekruist op de dyslexiepas. Naar aanleiding van de gegevens uit het dyslexierapport en in overleg met de leerling wordt deze pas per bouw door de mentor vernieuwd. De leerling dient deze pas altijd bij zich te hebben.

- Vaker toetsen in kleinere delen (evt. opsplitsing van toetsen).
- Boeken lezen m.b.v. ingesproken teksten. De Stichting Anders Lezen heeft alle (jeugd) literatuur op band.
- Spelfouten niet/minder zwaar meetellen. Bij toetsen waarbij de juiste schrijfwijze het te toetsen onderdeel is, worden schrijffouten onderstreept. Waar mogelijk krijgt de leerling geen cijfer lager dan 3 voor een toets, als blijkt dat zijn/haar dyslexie de belangrijkste oorzaak is van dat cijfer.
- Gebruik van een computer/laptop, inclusief spellingcontrole.
- Niet onvoorbereid hardop laten lezen.

- Gebruik van hulpkaarten/woordenboeken.
- Meer tijd om toetsen te maken (20 %)
- Mondelinge toelichting: Laat de leerling, indien nodig en mogelijk, na een schriftelijke toets zijn antwoorden mondeling toelichten.
- Een toets mondeling in plaats van schriftelijk afnemen in overleg met de docent en afhankelijk van het te toetsen onderdeel.
- Gebruik vergrote teksten tot A-3 formaat of gebruik letterpunt 14
- Gebruik maken van ingesproken of voorgelezen tekst bij teksttoetsen of toetsen met veel tekst in de vraagstelling.
- Woordenlijsten van de MVT worden een week voor toetsing toegestuurd aan ouders en leerling

Dispensatie/Compensatie

De school kan voor dyslectische leerlingen in de onderbouw geen vrijstelling bieden voor Frans of Duits. De school kan wel in overleg met ouders en leerling afspraken maken over het onderdeel schrijfvaardigheid bij Frans of Duits. Dat geldt voor dyslectische leerlingen die bij Frans/Duits dusdanig scoren dat daarmee de bevordering in gevaar komt. De overige vakken moeten op voldoende niveau zijn.

- De teamleider geeft dispensatie aan de leerling na een schriftelijk verzoek van de ouders en na overleg met de ouders, de dyslexiespecialist en de lesgevende docent(en)
- Dispensatie houdt in dat de leerling niet meer getoetst wordt op Franse/Duitse schrijfvaardigheid.
- Dispensatie wordt alleen verleend wanneer de doorstroommogelijkheden van de leerling niet in gevaar komen

De vrijgekomen uren dient de leerling te besteden aan die vakken die door de dyslexie extra tijd en energie vragen.

In de bovenbouw kan de school in uitzonderlijke situaties dispensatie verlenen voor de tweede moderne vreemde taal op VWO niveau.

- Dispensatie wordt alleen verleend, nadat alle compenserende faciliteiten zijn toegepast en niet voldoende opleverden.
- Dispensatie wordt alleen verleend na een schriftelijk verzoek van ouders en leerling.
- Dispensatie wordt alleen verleend wanneer de doorstroommogelijkheden van de leerling niet in gevaar komen.

De vrijgekomen uren dient de leerling te besteden aan die vakken die door de dyslexie extra tijd en energie vragen.

Officiële regelingen m.b.t. eindexamen

- Het zorgaanspreekpunt bepaalt na lezing van het dyslexierapport welke tegemoetkomingen in principe mogelijk zijn. Vervolgens wordt in overleg met de leerling vastgesteld welke tegemoetkomingen worden gerealiseerd c.q. aangevraagd
- Voor het schoolexamen en het centraal examen kan een leerling die in het bezit is van een dyslexieverklaring verlenging van examentijd aanvragen.
De betreffende leerling krijgt 25% extra tijd met een max. van 30 min. per toets.
- De dyslectische leerling kan verzoeken om de opgaven van het examen met een groter lettertype te krijgen.
- De dyslectische leerling kan verzoeken om de opgaven van het examen tevens op cd aangeleverd te krijgen.
- Gebruik laptop op basis van het dyslexierapport.
- Alleen faciliteiten waarvan de leerlingen de laatste jaren daadwerkelijk gebruik hebben gemaakt kunnen toegestaan worden tijdens het examen.

Dyslexiekaart (in dossier leerling)

Schooljaar

Naam

Cohort

Mentor

Faciliteiten

- 0 Vergrote teksten
- 0 Aangepaste beoordeling spelling in overleg
- 0 Aantekeningen van medeleerling kopiëren
- 0 Extra tijd bij toetsen (20 %)
- 0 Mondeling overhoren (afhankelijk van toets en in overleg met docent)
- 0 Geen onvoorbereide leesbeurt
- 0 Tekst naar spraak software
- 0 Gebruik laptop
- 0 Toestaan van luisterboeken bij fictie (aantal per jaar)
- 0 Woordenlijsten MVT een week van te voren toegestuurd
- 0
- 0
- 0

Handtekening mentor:

Verantwoordelijkheid leerling

Tijdens de les

- Let goed op, ga op een goede plek zitten
- Vraag of je een leesbeurt mag voorbereiden
- Zorg voor goede aantekeningen, eventueel kopiëren van medeleerling
- Schrijf de planning goed op
- Vraag aan ouders en medeleerlingen om je werk te controleren en fouten te verbeteren
- Vraag hulp aan de docent of medeleerlingen
- Volg vrijwillige en extra workshops op advies van docenten
- Gebruik de faciliteiten waar je recht op hebt

Thuiswerk

- Plan je werk goed
- Werk iedere dag; werk vooruit
- Werk niet overdreven lang
- Leer woordjes met kaartjes

- Gebruik software om woordjes te leren
- Lees een tekst opnieuw als je niet weet wat er staat
- Maak aantekeningen en schema's tijdens het werk
- Maak prints van de leerstof. Op die kopieën kun je tijdens het leren met b.v. een markeerstift belangrijke zaken aanstrepen. (dit kun je ook digitaal doen)
- Bereid je indien nodig van te voren voor door de leerstof vooraf te lezen

Bij toetsing

- Lees goed
- Controleer je werk; niets vergeten
- Vraag zonodig extra tijd
- Zet een D- op je toets

Algemeen

- Maak en bewaar steunkaarten met woorden, regels of formules die je moeilijk kunt onthouden
- Probeer pluspunten te halen voor de vakken waar je goed in bent

Handtekening leerling:

<p>Dyslexie pas</p> <p>Naam:</p> <p>Ik ben akkoord met mijn eigen verantwoordelijkheden zoals beschreven in de dyslexieprotocol.</p>	<p>Faciliteiten:</p> <p>☐ Toetsen vergroot</p> <p>☐ Luisterboeken</p> <p>☐ Gedifferentieerd beoordelen van spelfouten</p> <p>☐ Gebruik laptop met Spellingcontrole</p> <p>☐ Niet onverwacht hardop hoeven lezen</p>	<p>☐ Woordenlijsten MVT</p> <p>☐ Extra toetstijd</p> <p>☐ Mondelinge toelichting bij toetsen indien mogelijk</p> <p>☐ Gebruik spraakherkenningssoftware</p>
---	---	---